

Militārās izlūkošanas un drošības dienests

Grostonas iela 2, Rīga, LV-1013, tālr. 67177877, fakss 67177878, e-pasts kanceleja@midd.gov.lv

Rīgā

2019.gada 14. jūnijā Nr. 04-40/814
Uz 2019.gada 6.jūnija Nr.1-9.3/562

Tieslietu ministrijas
valsts sekretāram
R.Kronberga kungam

Par precizēto informatīvā ziņojuma projektu
„Par informācijas dienesta vajadzībām
normatīvo regulējumu” (VSS-366) un
Ministru kabineta sēdes protokollēmuma
projektu

Atsaucoties uz Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieces tiesību politikas jautājumos
L.Medin kundzes 2019.gada 7.jūnija vēstuli Nr.1-9.3/562, informēju, ka Militārās izlūkošanas un
drošības dienests (turpmāk – MIDD) turpina uzturēt iepriekš pausto viedokli un **neatbalsta
informatīvā ziņojuma projekta un Ministru kabineta sēdes protokollēmuma projekta
tālāku virzību piedāvātajā redakcijā.**

MIDD vērtējumā sagatavotie projekti ir ļoti tendenciozi. Tieslietu ministrija kā **vienīgo
atbalstāmo risinājuma variantu** tajos ir pasniegusi informācijas dienesta vajadzībām
regulējuma saglabāšanu Informācijas atklātības likumā, **pret ko visā šo projektu izstrādes un
saskaņošanas procesā ir iebildušas** valsts drošības iestādes un citas institūcijas, kurās to
funkciju dēļ informācija dienesta vajadzībām tiek radīta lielā apjomā un ļoti plaši izmantota.
Proti, gan informatīvā ziņojuma 4.sadaļā, aprakstot 3 iespējamus risinājuma variantus, kas visi
pamato Tieslietu ministrijas individuālo viedokli par nepieciešamību informāciju dienesta
vajadzībām regulējumu saglabāt Informācijas atklātības likumā, gan arī citas informatīvā
ziņojuma sadaļas ir vērstas tieši uz šāda risinājuma argumentēšanu. Tā, piemēram, 2.sadaļas
„Problēmas pašreizējā normatīvajā regulējumā, uz ko norādījušas aptaujātās institūcijas”
2.6.punktā jau tiek skaidri norādīts, ka ir „*secināms, ka informācija, kas klasificēta kā NATO
RESTRICTED vai EU RESTRICTED, arī turpmāk jāregulē Informācijas atklātības likumā*”,
savukārt 3.sadaļas „Secinājumi” 3.4.punktā norādīts, ka „*Tā kā paredzēts noteikt, ka informācija
dienesta vajadzībām turpmāk nebūs viens no ierobežotas pieejamības informācijas veidiem, bet
būs patstāvīgs informācijas veids, būs nepieciešams attiecīgi precizēt Informācijas atklātības
likuma normas par informācijas dienesta vajadzībām nelikumīgu izpaušanu*”. Tādējādi
**informatīvā ziņojuma projekts objektīvi neatspoguļo starpinstitūciju diskusiju rezultātu,
bet gan Tieslietu ministrijas individuālo viedokli.**

Papildus informēju, ka MIDD nepiekrīt šādiem informatīvā ziņojuma projektā
ietvertajiem apgalvojumiem un viedoklim:

SAŅEMTS	
TIESLIETU MINISTRIJAS KANCELEJĀ	
Datums	18-06-2019 plkst.
Reģistr. Nr.	1122
Lietas Nr.	1-9.3/562

▪ projekta 2.sadaļas (problēmu apraksts) 2.6.punkts, 2.rindkopa: „Šo informāciju nevar iekļaut informācijas dienesta vajadzībām definīcijā, jo tā pēc būtības nav informācija dienesta vajadzībām, bet gan tikai jāaizsargā kā informācija dienesta vajadzībām.”. Līdzīgi arī projekta 3.sadaļas (secinājumi) 3.6.punkts, otrā rindkopa, paredz, ka „Lai nodrošinātu, ka NATO un ES informācija, kas klasificēta kā RESTRICTED, tiktu atbilstoši aizsargāta, nepieciešams precizēt normatīvo regulējumu attiecībā uz šādas informācijas aizsardzību, nosakot, ka tā nav informācija dienesta vajadzībām, bet gan tā jāaizsargā kā informācija dienesta vajadzībām.”. Nav saprotams, kā informatīvā ziņojuma projekta autori ir nonākuši pie šāda secinājuma, jo, pirmkārt, atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam šāda ārvalstu klasificētā informācija ir informācija dienesta vajadzībām un, otrkārt, šāda informācijas klasifikācijas pakāpe (sākotnēji kā valsts noslēpuma 4.slepenības pakāpe „ierobežotas lietošanas informācija”, vēlāk kā atsevišķs ierobežotas pieejamības informācijas veids) Latvijas normatīvajos aktos tika ieviesta tieši NATO prasību dēļ, lai nodrošinātu atbilstošu NATO RESTRICTED un EU RESTRICTED informācijas aizsardzību, un tikai vēlākā laika posmā šādu informācijas statusu tika atļauts noteikt arī Latvijā radītai aizsargājama informācijai;

▪ projekta 2.sadaļas (problēmu apraksts) 2.6.punkts, pēdējā rindkopa: „Nav pietiekoši skaidras izpratnes, ka Informācijas atklātības likums paredz, ka ārvalsts, starptautiskas organizācijas vai tās institūcijas radītu informāciju dienesta vajadzībām bez attiecīgās ārvalsts, starptautiskās organizācijas vai tās institūcijas piekrišanas nodot atklātībai nedrīkst. Ja Latvijā ir radīta informācija, kas saistīta ar starptautisko organizāciju radītu informāciju, informācijas autoram būtu pienākums sekot līdzi tam, vai šādu informāciju var padarīt publiski pieejamu.”. MIDD nepiekrīt Tieslietu ministrijas viedoklim, ka problēma ir nepietiekoši skaidra izpratne par starptautisko organizāciju informācijas aizsardzības prasībām. Problēma ir nekonsekventais regulējums, kas paredz atšķirīgas aizsardzības prasības pēc būtības vienlīdz aizsargājama nacionālajai un starptautisko institūciju informācijai. Turklāt jāņem vērā, ka informācijas aprites process ir divpusējs – ne vien Latvijā radītos dokumentos tiek iekļauta NATO un ES informācija, bet arī NATO un ES dokumenti var tikt izstrādāti, balstoties uz Latvijas nacionālo informāciju. Ir jābūt skaidrībai par to, kāda nacionālā informācija ir RESTRICTED informācijas ekvivalents. Šajā kontekstā atgādinu, ka ar Ministru kabineta 2004.gada noteikumiem Nr.238 „Noteikumi par Vienošanās starp Ziemeļatlantijas līguma pusēm par informācijas drošību” apstiprinātās vienošanās 2.pants nosaka pienākumu šīs vienošanās pusēm noteikt un ieviest tādas drošības standartus, kas **nodrošina vienotu klasificētās informācijas aizsardzības līmeni**. MIDD vērtējumā spēkā esošais un Tieslietu ministrijas piedāvātais nekonsekventais normatīvais regulējums šādu vienotu aizsardzības līmeni nenodrošina, vājinot Latvijas spēju izpildīt savas saistības attiecībā pret starptautiskajām institūcijām to informācijas aizsardzībā. Nav skaidrs, kā amatpersona, kura ir sagatavojusi dokumentu ar statusu „informācija dienesta vajadzībām”, iekļaujot tajā atbilstošas klasifikācijas pakāpes (RESTRICTED) starptautisko organizāciju informāciju, var nodrošināt Tieslietu ministrijas minēto „uzraudzību” pār dokumenta satura izmantošanu, proti, to, ka personas, kuras ar šo dokumentu jebkad iepazīsies, to aizsargās vairāk, kā citu attiecīgajā dokumentā ietvertu informāciju dienesta vajadzībām;

▪ projekta 3.sadaļas (secinājumi) 3.7.punkts: „Problēmu, ka informāciju dienesta vajadzībām saturošu liels dokumentu kopums vienviet var atklāt vai radīt priekšstatu par valsts noslēpumu saturošu informāciju vai dokumentiem, ir iespējams atrisināt, pilnveidojot informācijas dienesta vajadzībām definīciju un regulējumu attiecībā uz informācijas dienesta vajadzībām statusa noteikšanas termiņiem.”. Nav skaidrs, kādēļ šajā punktā apvienoti dažādi, savstarpēji nesaistīti jautājumi. Proti, informācijas dienesta vajadzībām definīcijas precizēšana un izmaiņas attiecībā uz termiņu, uz kādu nosakāms informācijas dienesta vajadzībām statuss, nekādi neietekmē to, ka, apkopojot informāciju dienesta vajadzībām, var tikt iegūts valsts noslēpums (ja vien no informācijas dienesta vajadzībām apjoma nav plānots izslēgt ar valsts drošību saistītus jautājumus). Turklāt minētais apstāklis tikai apliecina informācijas dienesta vajadzībām ciešo sasaisti ar valsts noslēpumu;

▪ projekta 4.sadaļā (risinājuma varianti) ietvertā informācija MIDD kopumā nav atbalstāma jau iepriekš šajā un citos atzinumos minēto iemeslu dēļ, tomēr īpaši atzīmējama ir 4.2.punkta 3.rindkopā minētais attiecībā uz risinājumu, kas paredz informācijas dienesta vajadzībām regulējuma iekļaušanu likumā „Par valsts noslēpumu”. Proti, apgalvojums, ka „*galvenā atšķirība, salīdzinot ar pašreizējo normatīvo regulējumu, būtu tajā, ka informācija dienesta vajadzībām nekādā gadījumā netiktu izsniegta privātpersonām, taču citas šādas informācijas aizsardzības prasības visticamāk būtu līdzvērtīgas pašreizējām*” MIDD vērtējumā ir maldinošs, jo, pirmkārt, informācijas dienesta vajadzībām kā 4.slepenības pakāpes reglamentēšana likumā „Par valsts noslēpumu” automātiski nenozīmē, ka tā ne pie kādiem apstākļiem nebūs pieejama privātpersonām. Informācijas pieejamības jautājums un jautājums par to, kurā likumā regulēt informācijas dienesta vajadzībām aizsardzību, nav tieši saistīti, bet gan atsevišķi risināmi jautājumi. Nosacījumus, pie kādiem privātpersonai var izsniegt informāciju dienesta vajadzībām, var noteikt arī valsts noslēpuma aizsardzību reglamentējošos normatīvajos aktos. Un, otrkārt, nepamatots ir arī apgalvojums, ka informācijas dienesta vajadzībām aizsardzības prasības visticamāk būs līdzvērtīgas pašreizējām. Tās, viennozīmīgi, nebūs tādas, kādas ir noteiktas attiecībā uz augstākas slepenības pakāpes valsts noslēpumu, tomēr MIDD vērtējumā esošā regulējuma saturiska pārskatīšana un grozīšana būtu nepieciešama.

Šajā kontekstā MIDD vērs uzmanību, ka nav saprotams, kā 4.2.punkta 4.rindkopā minētais par to, ka „*jau šobrīd ir iespēja konkrētu informāciju klasificēt, piemēram, kā konfidenciālu informāciju, ja institūcijai ir pamats uzskatīt, ka, nosakot statusu „informācija dienesta vajadzībām”, informācija netiks pienācīgi aizsargāta*”, ir attiecināms uz jautājumu par to, vai informācijas dienesta vajadzībām aizsardzības prasības paredzēt Informācijas atklātības likumā vai likumā „Par valsts noslēpumu”. Konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības ir būtiski augstākas par prasībām, kas ir attiecinātas vai būtu jāattiecinā uz informāciju dienesta vajadzībām (piemēram, prasība pēc speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam esamības), bet tas nekādā veidā neietekmē nepieciešamību īstenot atšķirīgu pieeju informācijas dienesta vajadzībām aizsardzībai (salīdzinājumā ar citas ierobežotas pieejamības informācijas aizsardzības kārtību).

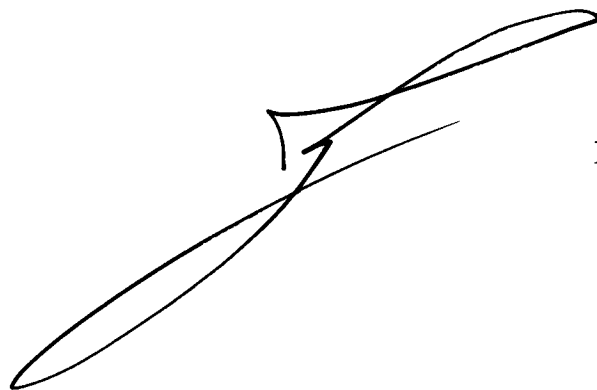
Papildus attiecībā uz projekta 2.7.punktā minēto, ka „*iestādes vadītājam būtu jānosaka kritēriji, kādiem jāatbilst personām, kas var administrēt minētās informācijas sistēmas*”, norādu, ka iestādes vadītāja noteiktie kritēriji būtu jāsaprot arī ar attiecīgo valsts drošības iestādi. Jāņem vērā, ka normatīvie akti cita starpā valsts noslēpuma statusu paredz piemērot kādas noteiktas informācijas kopumam, ko katru atsevišķi nav pamatoti klasificēt kā valsts noslēpumu. Šādos gadījumos katrs atsevišķais šī informācijas kopuma elements attiecīgi tiek klasificēts kā informācija dienesta vajadzībām, savukārt šo informāciju apkopojot, var tikt iegūts valsts noslēpums. Tādēļ ir būtiski, lai šāds būtisks jautājums nebūtu pilnībā atkarīgs tikai no katra iestādes vadītāja individuālās izpratnes par informācijas dienesta vajadzībām aizsardzības nepieciešamību.

Tāpat arī aicinu papildināt projekta 3.sadaļas (secinājumi) 3.3.punktu, norādot, ka attiecībā uz informāciju dienesta vajadzībām ir izvērtējama iespēja attiecināt tādu pašu regulējumu, kāds paredzēts Informācijas atklātības likuma 8.¹panta otrajā daļā attiecībā uz ārvalstu un starptautisko institūciju informāciju. Minētā norma primāri nodrošina to interešu aizsardzību, kuru dēļ informācijai noteikts „RESTRICTED” statuss. Ņemot vērā informācijas dienesta vajadzībām būtību, arī uz Latvijā radītu informāciju dienesta vajadzībām, būtu jāattiecinā līdzīgs princips. Statusam noteiktā termiņa beigšanās automātiski nedrīkstētu nozīmēt vispārpieejamas informācijas statusa piemērošanu.

Attiecībā uz projekta 4.sadaļas (secinājumi) 4.2.punktā iekļauto pēdējo rindkopu ar atsauci uz Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 15.jūnija spriedumu lietā Nr.A420823710 (SKA-272/2012) vērsam uzmanību, ka minētajā spriedumā ietvertās atziņas ir attiecināmas tikai uz valsts drošības iestāžu informāciju, nevis jebkuras iestādes informāciju, kā tas ir norādīts informatīvā ziņojuma projektā. Spriedumā pamatoto no vispārējās kārtības atšķirīgo valsts drošības iestāžu informācijas aizsardzības kārtību nosaka Valsts drošības iestāžu likums, kas

paredz valsts drošības iestāžu vadītāju ekskluzīvās tiesības izvērtēt vai un kādā apjomā attiecīgās valsts drošības iestādes informācija ir izpaužama citām personām neatkarīgi no šīs informācijas statusa. Šāds speciāls regulējums nav paredzēts citu institūciju informācijas aizsardzībai.

Ar cieņu
priekšnieks

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the left.

I. Krēķis